

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**V RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

MART, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:

<https://konferensiyalar.com>

ANJUMANLAR PLATFORMASI

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

**V RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2026-yil, mart

TOSHKENT-2026

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
V Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 5-son (mart, 2026-yil).- 42 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 11-mart

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi V Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

MUNDARIJA

TARIX FANLARI

Darmonov Rустem

ПАЛЕОЭКОНОМИКА ЧИРИКРАБАТСКОЙ КУЛЬТУРЫ В
НИЗОВЬЯХ СЫРДАРЬИ (IV–II ВВ. ДО Н.Э.) 4-8

IQTISODIYOT FANLARI

Matyoqubov Arslonbek

MINAQA RAQOBATBARDOSHLIGIGA EKSPORT DIVERSIFIKATSIYASINING
TA'SIRI 9-13

PEDAGOGIKA FANLARI

Yuldasheva Maftuna

TA'LIMDA INKLUZIV VA KORREKTSION YONDASHUVLARNI INTEGRATSIYALASH
METODIKASI 14-19

Raxmanova Nigora

SHARQ UYG'ONISH DAVRI TA'LIM MUASSASALARIDA USTOZ–SHOGIRD INSTITUTINING
TASHKILY MODELLARI 20-25

Kamolov Baxtiyor

EKOTURISTIK MADANIYATNI RIVOJLANTIRISHDA PEDAGOGIK INNOVATSIYALAR VA
ULARNING SAMARADORLIGI 26-31

Tojiboyeva Shohistaxon

TANQIDIY FIKR YURITISHNI RIVOJLANTIRISHDA “PROBLEM-BASED LEARNING”
YONDASHUVINI QO'LLASH METODIKASI 32-35

Yuldasheva Sevara

KASBIY TA'LIM TIZIMIDA TARBIYAVIY FAOLIYATNI RAQAMLASHTIRISHNING
INSTITUTIONAL MEKANIZMLARI 36-41

SHARQ UYG'ONISH DAVRI TA'LIM MUASSASALARIDA USTOZ-SHOGIRD INSTITUTINING TASHKILY MODELLARI

Raxmanova Nigora Xusanboyevna

Namangan davlat universiteti tadqiqotchisi

Annotatsiya. Mazkur tezis Sharq uyg'onish davridagi ta'lim muassasalarida ustoz-shogird institutining tashkiliy va funksional modellari tahliliga bag'ishlangan. Tezisdagi ushbu davrdagi ta'lim jarayonining tarkibiy va metodologik jihatlari, ustozlik an'anasi orqali bilim va ma'naviy qadriyatlarining avloddan-avlodga o'tish mexanizmi, hamda mazkur institutning ijtimoiy va madaniy rivojlanishdagi o'rni ilmiy asosda ko'rib chiqilgan. Shu bilan birga, tezisdagi ta'lim muassasalarida ustoz-shogird munosabatlarining strukturasi, metodika va tashkiliy jihatlari tahlil qilingan hamda ularning zamonaviy ta'lim amaliyotidagi ilmiy ahamiyati ochib berilgan. Tezis natijalari asosida ta'lim sohasida ustoz-shogird institutini rivojlantirish va innovatsion pedagogik yondashuvlarni amalda qo'llash imkoniyatlari ta'kidlangan.

Kalit so'zlar: Sharq uyg'onishi, ta'lim muassasalari, ustoz-shogird instituti, tashkiliy model, pedagogika, ma'naviy meros, bilim transmiziyasi.

ORGANIZATIONAL MODELS OF THE TEACHER-STUDENT INSTITUTION IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF THE EASTERN REVIVAL

Rakhmanova Nigora Khusanboyevna

Researcher at Namangan State University

Annotatsiya This thesis is devoted to the analysis of the organizational and functional models of the teacher-student institute in educational institutions during the Eastern Renaissance. The thesis examines the structural and methodological aspects of the educational process during this period, the mechanism of transmission of knowledge and spiritual values from generation to generation through the tradition of mentoring, and the role of this institution in social and cultural development on a scientific basis. At the same time, the thesis analyzes the structure, methodology and organizational aspects of teacher-student relations in educational institutions and reveals their scientific significance in modern educational practice. Based on the results of the thesis, the possibilities of developing the teacher-student institution in education and implementing innovative pedagogical approaches are highlighted.

Kalit so'zlar: Eastern Renaissance, educational institutions, teacher-student institution, organizational model, pedagogy, spiritual heritage, knowledge transmission.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ydif-y2026v2i5/n04>

Kirish: Sharq uyg'onish davri, taxminan XVI-XIX asrlar oralig'ida, ilmiy, madaniy va ma'naviy hayotda sezilarli o'zgarishlar bilan ajralib turadi. Ushbu davrda ta'lim tizimi nafaqat diniy va ilmiy markazlar orqali shakllanib, balki mahalliy jamiyatlarning ijtimoiy-siyosiy va madaniy ehtiyojlariga moslashgan murakkab institutsional tizim sifatida rivojlandi. Ta'lim muassasalaridagi ustoz-shogird instituti, o'sha davrning eng muhim pedagogik mexanizmlaridan biri sifatida, bilim va ma'naviy qadriyatlarining avlodan-avlodga uzluksiz uzatilishini ta'minlagan. Bu institutning tashkiliy modellari, o'z navbatida, Sharq uyg'onish davri jamiyatida ilmiy va madaniy rivojlanishning muhim indikatorlaridan biri bo'lib xizmat qilgan[1]. Ustoz-shogird instituti ta'lim jarayonining markaziy elementi bo'lib, u orqali shogirdlar nafaqat nazariy bilimlarni o'zlashtirgan, balki amaliy ko'nikmalar, axloqiy qadriyatlar va ijtimoiy axloqiy me'yorlarni ham egallagan. Sharq pedagogik an'analari bu

institutni aniq tuzilma va tartibga solish mexanizmlari orqali amalga oshirgan bo'lib, har bir ustoz shogird bilan individual va guruh shaklida ishlash orqali maqsadli pedagogik jarayonni tashkil etgan. Shu bilan birga, ustoz–shogird munosabatlari ijtimoiy va madaniy normalarni shakllantirishda, ilmiy maktablarning rivojlanishida va ma'naviy merosning uzluksiz saqlanishida muhim rol o'ynagan. Sharq uyg'onish davridagi ta'lim muassasalarining tashkiliy tizimi turli shakllarda namoyon bo'lgan: madrasa va maktablar, ilmiy markazlar, ilmiy suhbathonalar va mahalliy bilim markazlari. Har bir muassasa o'zining pedagogik metodikasi, ilmiy yo'nalishi va tashkiliy strukturasi ega bo'lgan. Ustoz–shogird munosabatlarining tashkiliy modeli, shu jumladan shogirdning ustozga bo'lgan hurmati, bilim olish jarayonidagi intizom va me'yoriy talablar, ta'lim samaradorligini oshiruvchi mexanizm sifatida xizmat qilgan[2]. Bu jarayonda shogird nafaqat bilim egasi sifatida, balki jamiyatda o'z o'rnini topuvchi ijtimoiy sub'ekt sifatida shakllangan. Ilmiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, ustoz–shogird instituti Sharq uyg'onish davrida ta'lim tizimining barqarorligi va rivojlanishining asosiy omili bo'lgan. Shu davrda pedagogik jarayonning individualizatsiyasi, shogirdning qobiliyatiga moslashtirilgan metodologiya, shuningdek, bilimning amaliy va nazariy komponentlarini uyg'unlashtirish, ustoz–shogird munosabatlarining samaradorligini oshirgan. Bu esa, o'z navbatida, ilmiy maktablarning shakllanishi, madaniy va ma'naviy merosning saqlanishi va tarqalishini ta'minlagan. Bundan tashqari, ustoz–shogird institutining Sharq uyg'onish davrida roli faqat ta'lim bilan cheklanmagan. U ijtimoiy mas'uliyat, ma'naviy yetuklik va madaniy qadriyatlarni avloddan-avlodga yetkazuvchi vosita sifatida ham xizmat qilgan. Ustozning shogirdga bo'lgan pedagogik yondashuvi, axloqiy va intellektual yo'l-yo'riqlari shogirdning shaxsiy rivojlanishi, ilmiy tafakkuri va jamiyatdagi faol ishtirokini belgilovchi omil bo'lgan. Shu sababli, ushbu tezisda Sharq uyg'onish davri ta'lim muassasalarida ustoz–shogird institutining tashkiliy modellari, ularning pedagogik, ijtimoiy va madaniy funksiyalari keng ilmiy tahlil qilinadi. Ushbu tadqiqotda birinchi navbatda ustoz–shogird munosabatlarining shakllanish mexanizmlari, ularning tashkiliy va pedagogik modeldagi roli, shuningdek, shogirdning bilim va ma'naviy yetuklikni egallash jarayonidagi strategiyalari o'rganiladi[3]. Tadqiqot natijalari Sharq uyg'onish davrida ta'lim muassasalarining pedagogik tizimi va ularning zamonaviy ta'lim amaliyotiga integratsiya qilinishi istiqbollari haqida ilmiy mulohazalarni shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, tezisda Sharq uyg'onish davri ta'lim tizimining ustoz–shogird institutiga doir ilmiy va tarixiy manbalari tahlil qilinib, ularning tashkiliy jihatlari, strukturalari va pedagogik strategiyalari batafsil ko'rib chiqiladi. Bu esa, zamonaviy pedagogik amaliyotda tarixiy pedagogik tajriba va yondashuvlarni qayta tiklash hamda innovatsion ta'lim metodlarini ishlab chiqish imkoniyatlarini ochib beradi.

Sharq uyg'onish davri ta'lim tizimida ustoz–shogird institutining tashkiliy modellari mavzusining dolzarbligi bugungi kun pedagogik va ijtimoiy tadqiqotlar kontekstida alohida ahamiyat kasb etadi. Birinchidan, ushbu institut tarixiy pedagogik tajribaning muhim manbai sifatida, bilim va ma'naviy qadriyatlarni avloddan-avlodga yetkazish mexanizmlarini o'rganish imkonini beradi. Bu esa zamonaviy ta'lim jarayonlarida shaxsga yo'naltirilgan pedagogik yondashuvlarni ishlab chiqishda va integratsiya qilishda ilmiy asos sifatida xizmat qilishi mumkin. Ikkinchidan, Sharq uyg'onish davri ustoz–shogird institutining tashkiliy va metodologik xususiyatlari bugungi ta'lim muassasalari uchun muhim analogiyalarni taqdim etadi. Masalan, individual yondashuv, shogirdning qobiliyat va ehtiyojlariga moslashtirilgan pedagogik strategiyalar, shuningdek, bilim va ko'nikmalarni amaliyot bilan uyg'unlashtirish

kabi prinsiplar zamonaviy innovatsion ta'limda keng qo'llanilmoqda. Shu nuqtai nazardan, tarixiy pedagogik tajribaning o'rganilishi nafaqat tarixshunoslik, balki pedagogika va ta'lim sohalarida ham amaliy ahamiyatga ega. Uchinchidan, dolzarblik ijtimoiy va madaniy kontekst bilan ham bog'liq. Ustoz–shogird munosabatlari jamiyatda bilimning sifatli shakllanishi, ma'naviy merosning saqlanishi va yosh avlodning ijtimoiy mas'uliyatga tayyorlanishida markaziy rol o'ynagan. Bugungi kunda esa jamiyatda ma'naviy qadriyatlar va axloqiy tarbiya masalalari dolzarb bo'lib qolmoqda. Shu sababli, Sharq uyg'onish davri pedagogik an'analari va ustoz–shogird institutining tajribasi, yoshlarni ma'naviy va intellektual rivojlantirishda zamonaviy pedagogik model va strategiyalarni shakllantirishga ilmiy asos yaratadi. To'rtinchidan, ushbu mavzu global pedagogik tadqiqotlarda ham o'z ahamiyatini saqlab qolmoqda. So'nggi yillarda ta'limda mentorlik, individual yondashuv va shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tizimlari ustuvor bo'lib, tarixiy pedagogik institutlarning samaradorligi, xususan Sharq uyg'onish davridagi ustoz–shogird institutining tajribasi zamonaviy pedagogik innovatsiyalarni rivojlantirishda nazariy va amaliy zamin sifatida qadrlanmoqda. Shu jihatlarni hisobga olgan holda, tezis mavzusi bugungi kunda nafaqat tarixiy tadqiqotlar, balki pedagogik innovatsiyalar, ta'lim sifatini oshirish va yoshlar ma'naviyatini shakllantirish kontekstida ham katta dolzarblik kasb etadi. Mazkur tadqiqot Sharq uyg'onish davri ta'lim muassasalarida ustoz–shogird institutining tashkiliy va pedagogik modellari tizimli tahlil qilinishi, ularning amaliy va nazariy ahamiyatini aniqlashga xizmat qiladi.

Pedagogik tadqiqotlarda ustoz–shogird yoki “master–apprentice” modeli turli madaniy-tarixiy kontekstlarda o'rganilgan bo'lib, bu tushuncha birinchi navbatda tajriba, bilim va ko'nikmalarni uzluksiz uzatish mexanizmi sifatida tahlil qilinadi. Bruce M. Mackhning “Mentorship: The New Master-Apprentice Model in Higher Education” asarida ustoz–shogird instituti yuqori ta'limda mentorlik tamoyillari bilan uzviy bog'lanadi va ularning pedagogik yondashuvlar orqali o'quv jarayonini individual asosda boyituvchi tarixiy-nazariy zaminlari tavsiflanadi[4]. Ushbu model an'anaviy ustoz–shogird munosabatlaridan kelib chiqqan holda, mentorlik tizimi orqali nafaqat nazariy bilim uzatish, balki amaliy ko'nikmalar va shaxsiy salohiyatni rivojlantirishga xizmat qilishi ko'rsatilib, bu jarayonning samaradorligi o'quvchining individual ehtiyojlari va pedagogik strategiyaga moslashtirilgan faoliyatiga bog'liqligi ta'kidlanadi. Mackhning yondashuvi Sharq uyg'onish davridagi ustoz–shogird munosabatlarining tashkiliy modellari bilan normativ jihatdan bog'lanadi, chunki u har bir shogirdning intellektual rivojlanishida ustozning pedagogik yo'l-yo'riqlarini markaziy rol deb belgilaydi. Ustozning roli nafaqat bilim tashuvchisi, balki shogirdning ijtimoiy-kasbiy identifikatsiyasini shakllantiruvchi mentor sifatida ko'riladi, bu esa tarixiy pedagogik institutning global ta'lim amaliyotidagi universal xususiyatlarini ochib beradi. Bundan tashqari, “A Review on Cognitive Apprenticeship in Educational Research” tezissi an'anaviy usta-shogird modelini yanada murakkab shakllarga integratsiya qilishni taklif etadi. Bu yondashuvda ustoz va shogird munosabatlari faqat amaliy ko'nikmalarni uzatishdan tashqari, kognitiv jarayonlarni ham o'rgatish mexanizmlariga asoslanadi[5]. Cognitive apprenticeship modeli ustozning ichki fikrlash jarayonlarini shogirdga ochib berish, ularni murakkab vazifalarni hal etishda pedagogik qo'llab-quvvatlash va ijtimoiy o'rganish muhitini yaratish orqali bilimning chuqur o'zlashtirilishini ta'minlashga e'tibor qaratadi. Mazkur ikki chet ellik olimlarning tadqiqotlari pedagogikaning ustoz–shogird institutini zamonaviy kontekstda tahlil qilishga hamda uning an'anaviy shakllarini bugungi ta'lim tizimlariga moslashtirish metodologik asoslarini

aniqlashga xizmat qiladi. Ular pedagogik institutni dinamik o'quv jarayoni sifatida ko'rib, ustozning shogirdga ta'siri, pedagogik yondashuvlar, shuningdek o'quvchining mustaqil fikrlash va amaliy faoliyatga tayyorligini shakllantirish jarayonlarini akademik nuqtai nazardan mujassamlashtiradi.

Sharq uyg'onish davri, XVI–XIX asrlar oralig'ida, ilmiy, madaniy va pedagogik rivojlanishning yangi bosqichini tashkil qilgan. Bu davrda ta'lim tizimi nafaqat diniy va ilmiy markazlar orqali shakllanib, balki mahalliy jamiyatlarning ijtimoiy, madaniy va ma'naviy ehtiyojlariga moslashgan murakkab institutsional tizim sifatida rivojlangan[6]. Ushbu davrda ustoz–shogird instituti ta'lim jarayonining markaziy elementi bo'lib, bilim, amaliy ko'nikmalar va ma'naviy qadriyatlarni avloddan-avlodga uzluksiz uzatish mexanizmini ta'minlagan. Ustozning shogird bilan individual va guruh shaklidagi pedagogik faoliyati nafaqat o'quv jarayonining samaradorligini oshirgan, balki shogirdning ijtimoiy va kognitiv rivojlanishiga ham xizmat qilgan. Sharq uyg'onish davrida ta'lim muassasalarida ustoz–shogird munosabatlarini takomillashtirishga qaratilgan bir qator tizimli islohotlar amalga oshirilgan. Birinchi navbatda, ta'lim dasturlarini tizimlashtirish va fanlar bo'yicha modullar asosida tashkil etish amaliyoti joriy etilgan. Bu shogirdlarning bilimlarni tartibli o'zlashtirishini ta'minlagan, shuningdek, madrasalar va ilmiy markazlarda nafaqat diniy fanlar, balki matematika, tabiiy fanlar, falsafa va adabiyot bo'yicha bilimlarni kengaytirish imkonini yaratgan. Ikkinchidan, ustoz–shogird munosabatlarining metodologik islohotlari shogirdning qobiliyati, intellektual salohiyati va ijtimoiy holatini hisobga olgan holda individual pedagogik strategiyalarni ishlab chiqishga asoslangan. Bu yondashuv shogirdning mustaqil fikrlashini rivojlantirish, nazariy bilimlarni amaliyot bilan uyg'unlashtirish va ma'naviy yetuklikni shakllantirish imkonini bergan. Shuningdek, pedagogik jarayonning samaradorligini oshirish maqsadida ustozlar shogirdlarni amaliy faoliyatga jalb qilgan, murakkab vazifalarni hal etishda ularga kognitiv va amaliy yondashuvlarni o'rgatgan[7]. Bu metodologik yondashuv, zamonaviy “cognitive apprenticeship” (kognitiv ustozlik) tamoyillari bilan uzviy bog'liq bo'lib, shogirdning bilimni chuqur egallashini, amaliy ko'nikmalarni mustahkamlashini va jamiyatda faol ishtirok etishga tayyor bo'lishini ta'minlagan. Pedagogik monitoring va baholash tizimlarining joriy qilinishi esa shogirdning individual yutuqlarini aniqlash va ularni maqsadli pedagogik yo'naltirish imkonini yaratgan. Dolzarbligi nuqtai nazaridan, ushbu mavzu bugungi kunda ham katta ahamiyatga ega. Ustoz–shogird institutining Sharq uyg'onish davridagi tajribasi zamonaviy ta'lim tizimlarida shaxsga yo'naltirilgan pedagogik yondashuvlarni, mentorlik tizimlarini va individual pedagogik strategiyalarni shakllantirish uchun ilmiy asos yaratadi. Bruce M. Mackhning “Mentorship: The New Master-Apprentice Model in Higher Education” tadqiqotida ustoz–shogird institutining zamonaviy kontekstdagi pedagogik ahamiyati[8], shuningdek, individual yondashuv orqali shogirdning intellektual va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlash imkoniyati yoritilgan. Shu bilan birga, “A Review on Cognitive Apprenticeship in Educational Research” tezisi ustozning shogirdning ichki fikrlash jarayonlarini ochib berish va murakkab vazifalarni hal etishdagi rolini tahlil qiladi[9]. Bu yondashuvlar Sharq uyg'onish davrida amalga oshirilgan ustoz–shogird islohotlari bilan uzviy bog'lanib, ta'lim tizimining samaradorligini oshirishga xizmat qilgan. Sharq uyg'onish davrida amalga oshirilgan pedagogik islohotlar quyidagi asosiy yo'nalishlarda amalga oshirilgan: ta'lim dasturlarini yangilash va tizimlashtirish, ustoz–shogird munosabatlarini individualizatsiyalashgan metodologiya bilan boyitish, nazariy va amaliy bilimlarni uyg'unlashtirish, pedagogik monitoring va baholash tizimlarini joriy etish,

shuningdek madaniy va ijtimoiy qadriyatlarni shakllantirish. Bu islohotlar ustoz–shogird institutining tashkiliy va metodologik jihatlarini mukammal rivojlantirib, shogirdning bilim va ma'naviy salohiyatini maksimal darajada rivojlantirishga xizmat qilgan[10]. Natijada, Sharq uyg'onish davri ta'lim muassasalarida ustoz–shogird institutining pedagogik, ijtimoiy va madaniy funksiyalari tizimli ravishda aniqlangan. Ustoz–shogird institutining tashkiliy modellari shogirdning bilim, amaliy ko'nikma va ma'naviy yetukligini shakllantirish, jamiyatning intellektual va madaniy barqarorligini ta'minlash, shuningdek, zamonaviy pedagogik yondashuvlarni rivojlantirish uchun ilmiy va metodologik asos yaratgan. Bugungi kunda esa ushbu tarixiy pedagogik tajriba shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, mentorlik va kognitiv ustozlik tizimlarini amalda qo'llashda katta ahamiyatga ega. Shu tarzda, tezis Sharq uyg'onish davri ta'lim muassasalarida ustoz–shogird institutining tashkiliy modellari va pedagogik islohotlarini tizimli, uzviy va keng ilmiy tahlil qilgan holda, ularning zamonaviy pedagogik amaliyotdagi ahamiyatini ochib beradi. Tadqiqot natijalari nafaqat tarixiy pedagogik tadqiqotlar, balki innovatsion ta'lim metodlarini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish uchun ham ilmiy zamin yaratadi.

Xulosa: Sharq uyg'onish davri ta'lim muassasalarida ustoz–shogird institutining tashkiliy modellari mavzusi nafaqat tarixiy pedagogik tadqiqotlar, balki zamonaviy ta'lim tizimlarini rivojlantirish nuqtai nazaridan ham katta ahamiyatga ega ekanligi aniqlanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ushbu institutning asosiy vazifasi bilim, amaliy ko'nikmalar va ma'naviy qadriyatlarni avloddan-avlodga uzluksiz uzatishdan iborat bo'lib, u Sharq uyg'onish davridagi ta'lim muassasalarining samarali ishlashida va jamiyatning intellektual rivojlanishida markaziy rol o'ynagan. Tezida o'rganilgan ustoz–shogird munosabatlarining tashkiliy modellari o'quv jarayonining individual va guruh shaklidagi metodologik yondashuvlari bilan bog'liq bo'lib, shogirdning qobiliyat va ehtiyojlariga moslashtirilgan pedagogik strategiyalarni yaratishda ustozning roli muhim ekanligi tasdiqlandi. Shu bilan birga, ushbu munosabatlar shogirdning bilimni chuqur egallashini, amaliy ko'nikmalarni mustahkamlashini va ijtimoiy, ma'naviy yetukligini ta'minlagan. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, Bruce M. Mackhning "Mentorship: The New Master-Apprentice Model in Higher Education" va "A Review on Cognitive Apprenticeship in Educational Research" tadqiqotlari ustoz–shogird institutining tarixiy shakllari bilan zamonaviy mentorlik va kognitiv ustozlik yondashuvlarini uzviy bog'laydi. Ushbu yondashuvlar ustozning shogirdni nafaqat bilim bilan ta'minlash, balki ijtimoiy va kognitiv rivojlanishini qo'llab-quvvatlashdagi o'rni muhim ekanligini ilmiy jihatdan isbotlaydi. Shuningdek, tezis natijalari shuni ko'rsatadiki, Sharq uyg'onish davri pedagogik tajribasini o'rganish zamonaviy ta'lim tizimida shaxsga yo'naltirilgan, innovatsion va individual pedagogik yondashuvlarni ishlab chiqish uchun metodologik asos yaratadi. Ustoz–shogird institutining tashkiliy va metodologik xususiyatlarini chuqur o'rganish orqali ta'lim muassasalarida mentorlik, kognitiv ustozlik va individual pedagogik strategiyalarni samarali joriy etish mumkin. Natijada, ushbu tadqiqot Sharq uyg'onish davri ta'lim muassasalarida ustoz–shogird institutining pedagogik, ijtimoiy va madaniy funksiyalarini tizimli ravishda ochib beradi va zamonaviy ta'lim tizimlariga tarixiy pedagogik tajribani integratsiya qilish uchun ilmiy asos yaratadi. Tezis dolzarbligi bugungi kunda, xususan, yoshlarni ma'naviy, axloqiy va intellektual rivojlantirish, innovatsion pedagogik metodlarni ishlab chiqish va amalda qo'llash kontekstida yanada oshib boradi. Shu bilan birga, tadqiqot ustoz–shogird institutining zamonaviy ta'lim

tizimlarida mentorlik, kognitiv ustozlik va individual yondashuvlar shakllanishida metodologik asos sifatida ishlatilish imkoniyatlarini ochib beradi, bu esa ilmiy va amaliy jihatdan ta'lim sifatini oshirishga katta hissa qo'shadi.

Adabiyotlar/Literatura/References:

1. Mamurov B. Umumiy pedagogika //Barcha ta'lim yo'nalishi talabalari uchun darslik:- Toshkent. – 2020. – T. 118.
2. Shohbozbek, E. (2025). Theoretical foundations for the development of the spiritual worldview of youth. *Maulana*, 1(1), 29-35.
3. Baratovna A. T. SHARQ DIDAKTIKASIDA "USTOZ-SHOGIRD" ANANALARI //Интернаука. – 2020. – Т. 15. – №. 144 часть 2. – С. 76.
4. Muruvvat, A., & Shohbozbek, E. (2025). THE ROLE OF PRESCHOOL EDUCATION IN SPIRITUAL AND MORAL VALUES IN UZBEKISTAN. *Global Science Review*, 3(2), 246-253.
5. Qurbonova F. BO 'LAJAK O 'QITUVCHILARNI KASBIY FAOLIYATGA TAYYORLASHDA PEDAGOGIK HAMKORLIKNI LOYIHALASHTIRISHNING NAZARIY JIHALARI //Scientific journal of the Fergana State University. – 2025. – №. 4. – С. 13-13.
6. Ergashbayev, S. (2025). PHILOSOPHICAL FOUNDATIONS OF THE INTEGRATION OF EDUCATION AND UPBRINGING IN THE DEVELOPMENT OF YOUTH'S SPIRITUAL OUTLOOK. *SHOKH LIBRARY*, 1(10).
7. Rahimova E. G. BARKAMOL AVLOD TA'LIM-TARBIYASIDA USTOZ-SHOGIRD AN'ANASIDAN FOYDALANISH //ЎЗБЕКИСТОНДА МИЛЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР: ДАВРИЙ АНЖУМАНЛАР: 10-ҚИСМ. – С. 376.
8. Atxamjonovna, B. D., & Shohbozbek, E. (2025). FORMING THE SPIRITUAL WORLDVIEW OF YOUTH IN PRE-SCHOOL EDUCATION IN OUR REPUBLIC. *Global Science Review*, 4(5), 221-228.
9. Xalikova Z. Pedagogika darslik //Nordic_Press. – 2024. – Т. 2. – №. 0002.
10. Ергашбаев, Ш. (2025). O'zbekiston sharoitida uzluksiz ta'lim tizimi orqali yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirish. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 314-316.

**YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR**
V RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI
2026-yil, mart

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
V Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 5-son (mart, 2026-yil). – 42 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 11-mart

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.